

Yazdır

Farklı İnanç Grupları ve İnançsızlar Diyanet İçin Ne Diyor?

Diyanet, 47 kamu idaresi arasında en fazla pay ayrılan 14. idare. Peki herkesten alınan vergilerle çalışan ama sadece Sünni Müslümanlara hizmet veren bu kurum hakkında farklı inanç grupları ve inançsızlar ne diyor?

Diyanet İşleri Başkanlığı'na ilişkin sürmekte olan tartışmaları matematikçi **Ali Nesin**, yazar **Roni Margulies**, siyasetçi **Mehmet Bekaroğlu**, Azınlık Vakıfları eski temsilcisi **Laki Vingas**, HDP İstanbul milletvekili adayı Hubyar Sultan Alevi Kültür Derneği eski başkanı **Ali Kenanoğlu** ve işletmecisi **Mari Esgici** ile konuştuk.

Nesin, Margulies, Bekaroğlu, Vingas, Esgici ve Kenanoğlu'na şu soruyu yönelttik:

Toplumun tüm kesimlerinden alınan vergilerle ayakta duran Diyanet İşleri Başkanlığı hakkında ne düşünüyorsunuz? Sizce böyle bir kurum olmalı mı? Eğer olması gerektiğini düşünüyorsanız nasıl bir yapıda olmalı?

Vingas, mevcut toplumsal şartlar göz önüne alındığı zaman Diyanet'te reforma ihtiyaç duyduğunu ifade ederken, Kenanoğlu, Diyanet gibi bir kurumun olduğu ülkenin laik olamayacağını belirtti. Nesin, her inancın ve inançsızlığın temsil edilmesi gerektiğini belirtirken, Bekaroğlu devletin her inanca eşit mesafede olması gerektiği, Margulies, devletin "din körü" olması gerektiği görüşünü savundu. Esgici ise Diyanet gibi bir yapının tüm inançlar için çalışması gerektiğini vurgularken, bu kurumun devlete ve millete laiklik ilkesinden kopmamak şartıyla yol gösterici olması gerektiğini ifade etti.

Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan, Cumhuriyet Halk Partisi'nin (CHP) seçim beyannamesinde yer alan "Diyanet İşleri Başkanlığı her inanca eşit mesafede olacak" ve Halkların Demokratik Partisi'nin (HDP) beyannamesinde yer alan "Diyanet İşleri Başkanlığı kaldırılarak, devletin din ve inanç alanından elini çekmesi sağlanacak" ifadelerini geçen hafta katıldığı MÜSiAD toplantısında eleştirmişti.

CHP ve HDP'nin milli birlik ve beraberliğe çok büyük zarar verdiğini ileri süren Erdoğan, konuya ilişkin şunları söylemişti:

"Değerlerimiz yaşamak ve yaşatmak en büyük görevimizdir. Bir taraftan din istismarı yapacaksın öbür taraftan Diyanet İşleri Başkanlığı'nı kaldıracaksın. Diyanet İşleri neden her inanca eşit mesafede olacakmış? Bu milletin inancı belli."

Kişi başı 73 lira Diyanet'e

Genel bütçe kapsamındaki 47 kamu idaresine ödenen 418 milyar 248 milyon 954 bin liradan Diyanet'e 5 milyar 743 milyon 383 bin lira aktarıldı ve Diyanet en fazla para ayrılan 14. idare oldu. Türkiye'de 77 milyon 695 bin 904 kişi yaşıyor ve bir kişinin cebinden Diyanet için yıllık 73 lira 921 kuruş çıkıyor.

Vingas: Reforma ihtiyaç var

Diyanet İşleri Başkanlığı, cumhuriyetin kuruluş dönemindeki konjonktüre bağlı olarak kurulmuş, günümüze gelmiş bir kurumdur. Günümüz şartlarında toplumların ihtiyaçlarına ve gereksinmelerine bugünkü yapısıyla cevap veremediği bir

gerçekdir.

Bu kurumun bir reforma ihtiyacı olduğu kanaatindeyim. Farklı din ve mezhep gruplarını kucaklayan yeni bir yapıya ihtiyaç var.

Kenanoğlu: Diyanet'in olduğu ülke laik olamaz

Bir defa biz laik ve demokratik bir ülkemiz cümlesiyle söze girenlerin oturup bir kez düşünmesi gerekir. Demokrasi ve laiklik içerisinde devlete ait bir dini kurum yoktur. Tüm yurttaşlarından aldığı vergilerle beslediği ve cumhurbaşkanının da itiraf ettiği gibi sadece bir inanca mensup insanlara hizmet veren bir dini kurum olamaz. Eğer olacaksa da bu ülke laik bir ülke olamaz.

Biz Aleviler olarak yüzlerce yıldır kendi inancımızı kendimiz finanse ediyoruz. Kimsenin rızalığının olmadığı bir parayı alıp inancımız için kullanmıyoruz. Yani kul hakkı yemeden, harama bulaşmadan inancımızı ayakta tutuyoruz. Bu vesile ile de "parayı veren düdüğü çalar misali" inancımıza yönelik müdahalelere de müsaade etmiyoruz.

Biz Diyanet İşleri Başkanlığı'nda hizmet almıyoruz, almakta istemiyoruz. Bu nedenle vergilerimizden kesilerek buraya aktarılan paralarımızı da helal etmiyoruz.

Diyanet, köylerimize imam atama usulü ve kamuoyuna yansıyan birçok usulle gerek yurt içinde gerekse yurt dışındaki asimilasyon çalışmalarına karşı da mücadele ediyoruz.

Diyanet İşleri Başkanlığı kapatılmalıdır. Dinler, inançlar sivil hayata terk edilmelidir. Yerinden yönetim anlayışına uygun olarak yerelerde oluşturulacak inançsal gerçekliğe uygun tüm inançlardan temsilcilerin yer aldığı bir kurul oluşturulabilir. Bu kurul devletle inançlar ve inançların kendi arasındaki koordinasyon, sorun, vb. konuları çözmekte aktif rol oynayabilir. Herkesin gönüllülük esasına göre ödediği inanç vergilerinin ilgili inanç kurumuna aktarılmasını sağlayabilir.

Esgici: Diyanet olsun ama...

Zoraki ve mecburi inanç olmadığı gibi, insan inanç hususunda özgür olmalı. Oysaki Türkiye Cumhuriyeti'nde eğilim yalnız Suni Müslümanlıktır. Bu da diğer inançlara saygısızlıktır.

Evet, bence Diyanet gibi bir dini kurum olmalı ama şu şartlarla:

- * Diyanet İşleri Başkanlığı yalnız Suni İslam'a hizmet vermemeli. Hıristiyan, Musevi, Ezidi, Alevi, Şamanizm vb. dinlerle de ilgilenmelidir.
- * Bütün dinlerin temelinde insan faktörünün iyi eğitimi öncelikli ve elzemdir. Bunun için Türkiye'de Suni İslam eğitimi yalnız değildir. Herkes kendi inancı ile eğitilebilmelidir. Bu takdirde toplum daha özverili ve daha insancıl olur.
- * Buna nazaran gerek geçmişteki gerekse şimdiki Diyanet İşleri Başkanlığı, milleti eğitmemektedir. Halbuki eğitici niteliği ile bilinen Diyanet İşleri Başkanlığı'nın devlete, millete, insana yol gösterici olması gerekir. Tabii ki laiklik ilkesinden kopmamak kaydı ile...

Margulies: Devlet "din körü" olmalıdır

Diyanet İşleri, Cumhuriyet'in ilk kurumlarından biridir; Kemalist devletin "Din gerekiyorsa, onu da biz yaparız" yaklaşımının ürünüdür. Biz 90 yıldır cami mahyalarında "Ne mutlu Türk'üm diyene" yazan, cuma hutbelerinin Ankara'da yazılıp bütün camilerde okunduğu, dinin devlet tarafından araç olarak kullanıldığı bir ülkede yaşıyoruz.

Oysa Türkiye gibi çok dinli, çok mezhepli bir ülkede, üstelik laik olduğunu iddia eden bir ülkede, devlet tümüyle 'din körü' olmalıdır; vatandaşların dini inançlarına hiçbir şekilde bulaşmamalı, karışmamalı, ilgilenmemelidir. Dolayısıyla, Diyanet İşleri Başkanlığı gibi bir kurum elbette olmamalıdır.

Bekaroğlu: Devlet eşit mesafede olmalı

İnançları ne olursa olsun insanların dinle ilgili hizmetleri almaya ihtiyaçları var. Bu bir gerçeklik. Eğer insanların bu hizmeti nasıl alacaklarını, devlete bu konuda düşen görevi sorguluyorsak aslında iş çok karmaşık değil. Ama devlet; kendine bağlı bir kurum aracılığı ile insanlara dinlerinin nasıl olacağını tarif edecek, hatta dayatacaksa iş değişir.

Demokrasi ile yönetilen bir devlette böyle bir şey olmaz, olmamalı. İnanç grupları kendi aralarında örgütlenerek değer verdikleri âlimler, din insanlarından dinlerini öğrenirler, hizmetleri de görürler.

Elbette vergi toplayan devlet de insanlar bunları yaparken önlerini açar, tüm inanç gruplarına eşit davranmak koşuluyla destek verir. İdeal olan, bence doğru olan bu.

Eğer, bu ideal olan duruma ulaşmak için bir geçiş dönemine ihtiyaç varsa, Diyanet İşleri Başkanlığı özerk bir yapıya kavuşturulmalı ve tüm inanç grupları kendileri tarafından seçilecek kurullar tarafından temsil edilmelidir.

Nesin: Her inanç ve inançsızlık temsil edilmeli

Sorun vergilerimin ihtiyacım olmayan bir alanda kullanılması değil. Sonuç olarak oturduğum yerden kilometrelerce uzakta bulunan bir çocuk parkını da kullanmıyorum ama elbette o çocuk parkı için benden alınan vergiler kullanılmalı. Sorun, laik bir devlette iktidarın halkın dinî duygularını etkilemeye çalışması.

İktidarda değilken, "öyle olmalı, böyle yapılmalı" gibi ahkâm kesmek kolay. İktidardayken, olaylar muhalefetteyken görüldüğü gibi görünmeyebiliyor. İktidardaymışım gibi düşünmeye çalışayım.

Güneydoğu sınırimızda IŞİD gibi bir güç var. Anlaşılan o ki daha uzun yıllar Türkiye bu güçle komşu olarak yaşayacak. IŞİD'in etkisinin büyük şehirlerimize kadar uzandığı sır değil. IŞİD olmasa bile ne amaç güttüğü belirsiz gerici unsurlar, karanlık odaklar var. Dolayısıyla devletin dinden elini eteğini çekmesi öyle kolay karar verilecek bir konu değil.

Ama eğer Diyanet İşleri Başkanlığı, Türkiye sınırları içinde temsil edilen makul her türlü dinî inanca eşit uzaklıkta durursa, laikliğe vereceği zararı en aza indirmiş olur.

Örneğin Diyanet İşleri Başkanı'nın İslamî giysilerini hiç doğru bulmuyorum ve bunun için geçerli bir neden de göremiyorum. Bu doğrultuda düşünce üretecek olursak, mesela bir Ermeni de Diyanet İşleri Başkanı olabilmeli ve her dinî inancın ve hatta inançsızlığın (çünkü inançsızlık da bir nevi inanç sayılır) Diyanet İşleri'nde resmî bir temsilcisi olmalı.

Diyanet'ten daha az para verilen bakanlıklar

Diyanet İşleri Başkanlığı için ayrılan 5 milyar 743 milyon 383 bin liralık bütçe şu bakanlıklardan daha fazla:

İçişleri Bakanlığı (3 milyar 898 milyon 467 bin), **Sağlık Bakanlığı** (2 milyar 721 milyon 38 bin), **Dışişleri Bakanlığı** (2 milyar 80 milyon 968 bin), **Kalkınma Bakanlığı** (1 milyar 862 milyon 242 bin), **Kültür ve Turizm Bakanlığı** (1 milyar 843 milyon 91 bin), **Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı** (1 milyar 489 milyon 224 bin), **Ekonomi Bakanlığı** (1 milyar 481 milyon 672 bin), **Çevre ve Şehircilik Bakanlığı** (1 milyar 358 milyon 916 bin), **Gümrük ve Ticaret Bakanlığı** (764 milyon 447 bin), **Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı** (666 milyon 206 bin), **Avrupa Birliği Bakanlığı** (291 milyon 238 bin), **Gençlik ve Spor Bakanlığı** (154 milyon 771 bin).

Diyanet'ten fazla para verilen 13 idare

Maliye Bakanlığı (110 milyar 243 milyon 593 bin 500), **Hazine Müsteşarlığı** (68 milyar 399 milyon 57 bin), **Milli Eğitim Bakanlığı** (62 milyar 248 bin), **Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı** (30 milyar 666 milyon 260 bin), **Milli Savunma Bakanlığı** (22 milyar 764 milyon 255 bin), **Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı** (18 milyar 249 milyon 634 bin), **Emniyet Genel Müdürlüğü** (17 milyar 623 milyon 719 bin), **Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı** (14 milyar 679 milyon 18 bin), **Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu** (9 milyar 873 milyon 269 bin), **Adalet Bakanlığı** (7 milyar 790 milyon 55 bin), **Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı** (7 milyar 659 milyon 210 bin), **Türkiye Halk Sağlığı Kurumu** (7 milyar 488 milyon 572 bin), **Jandarma Genel Komutanlığı** (6 milyar 489 milyon 530 bin).

* Kamu idareleri bütçe verilerinin tamamı için [tıklayın](#)

İstanbul - BİA Haber Merkezi

30 Nisan 2015, Perşembe

Ekin Karaca

Yazdır